Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

GRØNLAND I KONGEHUSET

Indholdsfortegnelse

Forord, *Gerda Petri* 3

Kongelige Grønlandsrejser, *Annette Scheel* 4

Kunst og kunsthåndværk, *Emil Rosing* 8

Den grønlandske nationaldragt, *Ole Christiansen* 14
herunder Perler, *Keld Hansen* 17

Legetøj, *Keld Hansen* 20

Umiaq (konebåd), Kajak og Hundeslæde, *Keld Hansen* 22

Trommen, *H.C. Petersen* 26

Registrering af Grønlandske Samlinger i Kongehuset, *Emil Rosing* 28

Udstillingskatalog 30

Hvor intet andet er nævnt, har fotograf Rolf Müller taget billederne.

Redaktion, Gerda Petri, Emil Rosing.
Tilrettelæggelse: Gerda Petri
Tryk og layout: From & Co.
Udstilling af Grønlands kunst og kunsthåndværk 17. september 2004.

ISBN 87-89542-47-9

Forsidebillede:
Isbjørn i færd med at ofre en sæl. Fedtsten skåret og højpoleret af kunstneren Gedion Qeqe, Tasiilaq i 1989. H. 25,5 L. 31 Br. 18 cm. Gave fra Grønlands Postvæsen til Regentparret i 1992.

Bagsidebillede:
Kongeskibet ved Vaigat, sommeren 2004. Foto: Pierre A.C. Auzias

Forord

Udstillingen "Grønland i Kongehuset" viser et udvalg af den store samling af grønlandsk kunst og kunsthåndværk, som det danske kongehus har samlet gennem de seneste generationer enten gennem gaver eller ved eget initiativ. Lige fra Kong Christian 10.s første besøg i Grønland i 1921 har man i den danske kongefamilie været bevidst om grønlandsk kultur og de mange smukke ting, som vidner herom. Men det er særligt i den nuværende kongelige familie, hvor Hans Kongelige Højhed Prins Henriks interesse for etnografisk kunst har gjort sig gældende, at den grønlandske samling har antaget anselig størrelse.

Amalienborgmuseet er meget glad og taknemmelig for at være ramme om en udstilling, som viser udvalg af denne interessante samling. Museet skylder således Hans Kongelige Højhed tak for, at denne udstilling har kunnet lade sig gøre. Ligeledes tak for, at det har været muligt, til trods for at Prinsen gennem længere tid må mangle mange af sine kunstværker, så liberalt at få adgang til at udplukke de ting, man fra museets side fandt relevant for at vise et spekter af grønlandsk kunst og kunsthåndværk så bredt som muligt .

Ligeledes megen tak til Hendes Majestæt Dronning Margrethe, som også har lånt museet flere effekter, og til Kronprinsparret, som velvilligt har stillet deres nye grønlandske dragter fra sommerens besøg til rådighed.

Den kongelige samling er på det seneste blevet registreret af direktør Emil Rosing fra Grønlands Nationalmuseum, og han er også ansvarlig for udstillingens faglige indhold. Museet er derfor Emil Rosing tak skyldig for, at han har øst af sin store knowhow om grønlandske forhold, og for det gode samarbejde, det har medført.

Udstillingen har modtaget økonomisk støtte fra Prins Henriks Fond, Oak Foundation, Grønlandsk Kulturfond og Nuna Fond Grønland, hvorfor museet også skylder dem stor tak.

Endelig skal der gå en stor tak til hoffets såvel som museets mange hjælpsomme ansatte, for uden deres medvirken ville udstillingen ikke kunne være blevet en realitet.

Gerda Petri
Museumsinspektør

Kongelige besøg i Grønland – af beretninger fra Landsråd og Landsting

Gennem årene er udviklet en fast tradition for, at der fra Landsrådets møder og efter hjemmestyrets indførelse også fra Landstingets efterårssamlinger sendes en hilsen til Majestæten og efter nyligt afviklede besøg af kongefamilien i Grønland også en tak:

Således fremgår det af Beretninger og Kundgørelser vedrørende Styrelsen af Grønland for 1921, at den "14. juli, klokken 1, eftermiddag" samledes Sydgrønlands Landsraad i Godthaab til sit ordinære 11te Aarsmøde under forsæde af Inspektør C. Harries. *"Forinden man gik over til Dagsordenen, ønskede Landsraadet at udtale sin Glæde og Tak for Kongeparrets Besøg den 10., 11. og 12. Juli og tilføjede, at det følte sig forvisset om, at Besøget vilde knytte Danmark og Grønland endnu fastere sammen".* Der var samme dag seks punkter på dagsordenen, men forinden dagens forhandlinger udbragte formanden "et leve for Majestæterne, som besvaredes med 3 Hurraer". Kong Christian 10. og Dronning Alexandrine sejlede sammen med Kronprins Frederik og Prins Knud over Færøerne og Island videre til Grønland. Det var første kongelige besøg i Grønland. Besøget fejrede 200-året for Hans Egedes ankomst til Håbets Ø.

I 1952 besøgte Kong Frederik og Dronning Ingrid om bord på "Dannebrog" og eskorteret af fregatten "Holger Danske" næsten alle byer på den grønlandske vestkyst. Af Beretninger vedrørende Grønland for 1952 fremgår det, at Grønlands Landsråds forhandlinger begyndte *det andet ordentlige møde* i Godthåb den 28. august kl. 11. Rådets formand var landshøvding P. H. Lundsteen. Formanden ønskede Landsrådet velkommen og foreslog, at Landsrådet sendte en hilsen til Deres Majestæter Kongen og Dronningen i forbindelse med landsrådssamlingens begyndelse. Lundsteen sagde i den anledning. *"Denne skik er der så meget mere grund til at videreføre i år, eftersom det samlede landsråd har grund til at takke Deres Majestæter for det besøg, majestæterne aflagde nu i sommer i Grønland".* Samtidig sendte Landsrådet en hilsen til Færøernes Lagting, som fejrede sit 100-års jubilæum i juli 1952.

I 1960 besøgte kongefamilien igen næsten hele vestkysten med "Dannebrog". Den 8. august 1961 påbegyndte Grønlands Landsråd sin 11. ordinære samling i Godthåb. Landshøvdingen var formand og foreslog som sådan rådet, at der blev sendt en hilsen med følgende ordlyd: *"i anledning af landsrådssamlingens åbning beder rådet deres majestæter og deres kongelige højhed tronfølgeren modtage rådets og befolkningens hjerteligste hilsner stop rådet og befolkningen mindes med glæde og taknemmelighed deres majestæters og tronfølgerens besøg i grønland sidste sommer".* Det fjerde kongelige besøg i 1968 var atter et sommertogt med kongeskibet – dog ikke til Østkysten, som blev besøgt med fly. Grønlands Landsråds 18. ordinære samling åbnede 9. august samme år og var den anden under nyordningen, hvor formanden blev valgt af Landsrådet selv. Formand var pastor Erling Høegh, som udtalte, at det er landsrådsmødernes tradition at sende en række hilsener, og normalt sendes den første hilsen til Deres Majestæter Kongen og Dronningen, men *"I dag har vi den store glæde og ære at have vort Kongepar til stede her i landsrådssalen".* – der bliver dog alligevel sendt en hilsen til kongehuset, *"idet Landsrådet udtrykker håbet om at se Tronfølgeren og Prins Henrik i Grønland, så snart som lejlighed byder sig".*

Den lejlighed lod ikke vente længe på sig. I 1970 besøgte Tronfølgeren og Prinsen Grønland – første gang sammen, og Landsrådet sendte fra sin 22. ordinære samling i september 1970 en hilsen både til kongeparret og til tronfølgerparret. Til de sidstnævnte med en tak for *"Deres Kongelige Højheders besøg i Grønland i år og for den interesse for Grønland, som er kommet til udtryk ved dette besøg"*.

I 1975 besøgte Dronning Margrethe og Prins Henrik Grønland første gang efter tronskiftet. De to prinser var med på "Dannebrog", og der blev besøgt 14 byer på 16 dage. Majestæten var sammen med Prinsen i Nuuk i anledning af byens 250-års jubilæum i 1978. Landsrådet sender, fra mødet den 19. september 1978, en hilsen til Majestæten, *"som antagelig bliver rådets sidste inden hjem-*

Det første kongebesøg i Grønland. Christian 10. 1921. Foto: ukendt.

mestyrets indførelse til næste år", med tak for den varme interesse fra kongehuset.

Landstinget førte under hjemmestyret traditionen med hilsener videre. Landstingets første formand, Jonathan Motzfeldt, foreslog på det allerførste landstingsmøde, at der blev sendt en hilsen til Majestæten og Prinsen med en tak for besøget i forbindelse med hjemmestyrets indførelse: *"Jeg synes, det var en god fest, som fik det værdige og glædelige indhold, vi forventede, ikke mindst som følge af regentparrets tilstedeværelse".*

Landsstyreformand Jonathan Motzfeldt meddelte fra Landstingets åbning af efterårssamlingen 1982, at han *"På Landstingets vegne har sendt en hilsen til Hendes Majestæt Dronning Margrethe 2. med tak for Majestætens, Prins Henriks og Prinsernes besøg i sommer. Vejret var måske ikke det bedste, men både festlighederne omkring 1000-året for Nordboernes landnam i Sydgrønland og besøget i øvrigt bestyrkede de nære forbindelser, der er mellem det danske kongehus og den grønlandske befolkning".*

Landstingets hilsen fra efterårssamlingen 1984 bragte minder fra flere besøg. Landsstyreformanden meddelte, at han på *"Landstingets vegne har sendt en hilsen til Hendes Majestæt Dronning Margrethe, som sidst har glædet os med et besøg ved bispevielsen i Nuuk, samt til Prins Henrik og Prinserne ligesom jeg har sendt en særlig hilsen til Hendes Majestæt Dronning Ingrid med tak for et meget vellykket besøg i Grønland i august".*

Efterårssamlingen 1988 begyndte 30. september i en nyrenoveret landstingssal. Landsstyreformand Jonathan Motzfeldt sendte en invitation til Majestæten og Prinsen til at fejre 10-års-jubilæet i Grønland for hjemmestyrets indførelse 1. maj 1979. Invitationen blev sendt samtidig med den traditionelle hilsen fra Landstinget. Landsstyreformanden meddelte i den forbindelse, at hjemmestyrets jubilæum fejres den 21. juni 1989.

Under dagsordenens første punkt på efterårssamlingen 1989 udtalte landsstyreformand Jonathan Motzfeldt følgende om jubilæumsfestlighederne: Ikke mindst Hendes Majestæt Dronningen og Hans Kongelige Højhed Prinsens fælles besøg har *"beæret os og gjort 10-års- jubilæet endnu mere festligt med deres deltagelse på Grønlands Nationaldag i Nuuk og deres lange besøgsrejse helt op til Qaanaaq og Siorapaluk".*

Den kongelige familie har besøgt Grønland mange gange siden, senest var regentparret og det nygifte kronprinspar på officielt besøg i sommeren 2004. Den traditionelle hilsen til Majestæten og den kongelige familie sendes fortsat fra Landstingets åbning om efteråret.

Annette Scheel

Kongeparret med tronfølgeren Prinsesse Margrethe på besøg i Aasiaat 1960. Foto: ukendt

Kronprinsparret sommeren 2004.
Foto: LIL-Foto.

Kunst og kunsthåndværk i Grønland

V/ Emil Rosing

Kunstbegrebet er relativt nyt i Grønland. Meget af det, vi i dag betegner som kunst, optrådte tidligere til dagligt ved, at brugsting, som for eksempel redskaber og andre genstande, blev kunstfærdigt dekoreret. Kreativitet og håndværkssnilde viste sig ved, at disse ting blev særlig smukt udsmykket, et udtryk for grønlændernes dekorationsglæde og ønske om at stimulere fangstchancer og sikre egen eksistens. På samme måde indgik fint udskårne figurer og fantasifulde masker i hverdagen som magiske redskaber til at styrke forbindelser mellem naturens ånder og mennesket.

Den bildende kunst er til gengæld ny og bliver nu mere og mere både påvirket og inspireret af europæiske idealer. Som i den eskimoiske fortid anvender de fleste grønlandske kunstnere fortsat de lokale materialer såsom fedtsten, ben, tak og træ fra drivtømmer.

Teknikker som grafik, akvarel og oliemaling er hentet fra Europa. Billedskærere og skulptører finder hovedsageligt deres motiver i den grønlandske myte- og sagnverden.

17 cm høj udsmykket brugsgenstand. Træ med påsat benfigurer.

13 cm lang fantasifugl. Kaskelottand udskåret af Aron Kleist (1923-89).

Mange figurer ligger inden for det, man kan betegne som tupilak-stilen. Især var det Den Kongelige Grønlandske Handel (KGH), der i perioden fra slutningen af 1950'erne opkøbte det, der dengang kaldtes kunsthåndværk, til videresalg uden for Grønland.

Begrebet TUPILAK (udtales "dubilak") er betegnelsen for de mystiske figurer, der er skåret i ben – oftest kaskelottand. De er inspireret af de oprindelige kultiske hjælpeånder eller ulykkesdyr, som en kvinde eller mand kyndig i trolddom kan skabe. Tupilakken skal kunne klare sig i de tre vigtige elementer: Land, luft og hav, hvorfor den skal være sammensat af f.eks. én del fugl, én del havdyr og én del landdyr herunder ræv eller menneske. Figuren bliver levende ved hjælp af magi. Derefter kan skaberen give den kraft ved at lade uhyret suge af sine kønsdele.

I første halvdel af 1900-tallet, også kaldet den grønlandske "Guldalder", kom portrættering af mennesker på mode og blev ofte udført mesterligt af flere af de grønlandske malere. Skildringen af mennesket har altid stået i centrum fra de ældste småskulpturer til nu; det er portrættet, det er arbejdssituationen, det er et øjeblik set, grebet og holdt fast.

Emil Rosing

18 cm høj fedtstensskulptur med fire mænd, der kappes om et udstoppet sælskind.
Signeret: Simon (Kristoffersen)1969. Gave fra Grønlands Landsråd til Kong Frederik 9.s 70-års fødselsdag.

22 cm lang fiskelignende figur i elfenben udført af Gedion Qeqe, Tasiilaq 1997, efter Hans Kongelige Højhed Prins Henriks ønske.

16 cm høj fedtstensskulptur af mand, der stikker sæl med kniv.
Fra Dronning Ingrids Samling.

Benfigur af kvinde, der flænser sæl.

Vestgrønlandske ulu'er (kvindeknive).

Den grønlandske nationaldragt

Den grønlandske nationaldragt er en festdragt, hvis udseende er forskelligt, alt efter hvor i landet den kommer fra. Endvidere afspejler dragten den oprindelige eskimoiske påklædning, idet den har visse ligheder med de skinddragter, der kendes fra f.eks. fundet af mumierne ved Qilakitsoq, som levede for 500 år siden. Der er imidlertid også sket en udvikling, og navnlig kvindedragterne fik først deres nuværende form i løbet af 1900-tallet, efter at udvalget af bl.a. stof og perler var blevet større.

Den vestgrønlandske kvindedragt

Bedst kendt af de grønlandske festdragter er den, der bæres af kvinderne på vestkysten, dvs. fra Nanortalik i syd til Upernavik i nord. Denne farverige dragt har en overdel af silke med mønstret skærf, og indenunder er den foret med en bluse af stof. Hertil bæres som inderkrave et broderet hvidt halsstykke og udenpå den kunstfærdige perlekrave, som suppleres af perlerne på dragtens ærmer samt de hæklede håndledsstykker. Bukserne er af sælskind og dekorerede med læderbroderi, kaldet avittat. Endvidere bruges kamikker lavet af afhåret sælskind, der også er dekorerede med læderbroderi samt i nogle tilfælde med blonder og broderede blomster, hvortil kommer indvendigt for af sælskind. Både krave, ærmer og kamikker er som regel kantede med sortfarvet sælskind.

Den østgrønlandske kvindedragt

Amaat´en var tidligere kvindens modstykke til mandens anorak og var lavet af sælskind. Kendetegnende var den store hætte, der gjorde det muligt for en mor at bære sit barn på ryggen, således at også barnet kunne kigge ud af hætten. I nyere tid er denne dragt blevet til den østgrønlandske festdragt, idet den nu fremstilles af hvidt bomuldsstof og kantes med flæser bestående af fortrinsvis hvide, røde og blå perler. Sammen med dragten bæres et halssmykke af perler i samme farver som dem på dragten. Bukser, kamikker og håndledsstykker svarer til de vestgrønlandske.

Thules kvindedragt

I modsætning til resten af Grønland har befolkningen i Thule bevaret deres traditionelle dragter, om end de ikke længere bruges til daglig. For kvindernes vedkommende består dragten af overdel og bukser af ræveskind, men ved festlige lejligheder bruges i dag en rød silkeoverdel med skærf, som minder om den vestgrønlandske. Endvidere bæres hertil et broderet hvidt halsstykke, der lukkes af en broche. De lange hvide kamikker er lavet af afhåret sælskind, kantede med en smal strimmel isbjørneskind og forede med rensdyrskind.

Mandens festanorak

Mandens festanorak af hvidt bomuldsstof bruges i hele Grønland. Den er en direkte aflægger efter tidligere tiders sælskindsanorak, som var almindeligt overtøj for mænd. Farven stammer muligvis fra de herrnhutiske missionærer, for hvem hvid netop var glædens farve. Som bukser anvendes i Vest- og Østgrønland mørke benklæder, mens man i Thule ofte ser bukser af isbjørneskind. Som fodtøj bruges kortskaftede kamikker.

Fremstilling

Fremstillingen af en kvindedragt er traditionelt et familieanliggende, idet f.eks. moren til en pige, der skal konfirmeres, enten selv laver dragten eller får hjælp fra en kyndig kvinde i omgangskredsen. De senere år er der dog i

Konfirmander i den dekorative grønlandske nationaldragt foran kirken i Sisimiut.

Nuisoqqat. Typisk halssmykke i perler fra Ammassalik. Udført af en gammel kvinde på alderdomshjemmet i Ammassalik 19. august 1968. Dronning Ingrids samling.

flere byer blevet etableret kommunale systuer, hvor man på bestilling kan få syet en nationaldragt. Mandens hvide anorak kan derimod købes i almindelige tøjforretninger.

Anvendelse

Nationaldragten anvendes ofte ved festlige lejligheder, som f.eks. første skoledag, dimission og modtagelse af prominente gæster, ligesom den har sin selvfølgelige placering ved særlige kirkelige handlinger. Der er således en vis højtidelighed over nationaldragten. *Ole Christiansen*

Perler

Når man i dag taler om brugen af perler i Grønland, tænker de fleste vel naturligt på de smukke perlekraver, der er en vigtig del af kvindernes festdragter. Men det var først i begyndelsen af 1900-tallet, at kvinderne så småt begyndte at sy disse perlekraver.

Historien om de grønlandske perler er imidlertid betydeligt ældre, idet arkæologer har udgravet lokalt fremstillede perler af så forskellige materialer som fedtsten, ben, tand, muslingeskaller, fugleknogler, fiske-øresten og fiskeryghvivler m.m.

Europæiske glasperler kunne befolkningen i større omfang bytte sig til fra begyndelsen af 1700-tallet. Det var især de hollandske hvalfangere, der medbragte store farvede perler, som man i Grønland kunne bytte sig til for sælskind, spæk og narhval- og hvalrostand. Senere i samme århundrede blev mindre og farvestrålende glasperler almindelig handelsvare, og små europæiske synåle af metal gjorde det muligt at trække perlerne på tynde tråde. Hvalfangernes glasperler blev bl.a. produceret i Holland, på den frisiske ø Ameland og i Nordfrankrig, mens de senere mindre perler blev sendt til Grønland fra København og de tidligere hanseatiske købstæder Hamburg, Bremen og Lübeck.

I Østgrønland fik perlesyninger deres egen karakteristiske

Kong Frederik 9.s jagttaske udført i det typiske læderbroderi avittat. Remme med ringe af kaskelottand til fuglefangsten. Gave fra Qaqortoq (Julianehåb) under besøget i 1952.

udformning, oftest holdt i farverne rød, blå og hvid. Nord for Melvillebugten hos Inughuit hører perlekraver slet ikke med til festdragterne.

De farvestrålende vestgrønlandske perlekraver er oftest rent geometriske, bestående af romber, siksaklinjer og trekanter.

Nutidens perlekraver når langt ned over kvindens skuldre og kan veje op til 1 1/2 kilo, bestående af omkring 30.000 små glasperler.

Hvordan perlekraverne er vokset, kan bl.a. tydeligt ses på de utallige pressefotos af de skiftende kongefamiliers besøg i Grønland, startende med Kong Christian 10. og Dronning Alexandrines rejse i 1921. På dette tidspunkt var de grønlandske perlekraver meget få og små. Men ved Kong Frederik og Dronning Ingrids besøg i 1952 ses adskillige større perlekraver på mange dragter. Og det var her, Dronningen og de tre Prinsesser modtog deres smukt udførte festdragter. Senere er der kommet flere, til Dronning Margrethe, Prinsesse Alexandras og sidst Kronprinsesse Marys gave syet af 15 grønlandske kvinder.

Detalje fra sælskindspude af læderbroderiet avittat.

Da der foruden dragterne fortsat syes en lang række andre grønlandske perlearbejder, oftest med salg for øje, og fordi de grønlandske piger stadig undervises i perlesyning i skolen, samt fordi mange mødre og bedstemødre giver deres erfaringer videre til de næste generationer, må man tro på, at traditionen vil blive videreført i fremtiden.

Keld Hansen

To små perletasker, ca. 13 cm høje. Gaver til Prinsesserne Benedikte og Anne-Marie.

Ca. 50 cm stor pyntedug i grønlandsk perlebroderi.

Legetøj

Ser man bort fra grønlandsk legetøj, der er beregnet til de helt små børn, som rangler, kæledyr og lignende, er det ofte vanskeligt at trække en grænse mellem grønlandsk børne- og voksenlegetøj. Det samme stykke legetøj kan i mange tilfælde benyttes af børn, unge og gamle.

Størstedelen af det traditionelle grønlandske legetøj havde et praktisk formål som naturligt led i oplæringen til de voksnes verden. Men mange børne- og voksenlege kan selvfølgelig betragtes som ren og skær tidsfordriv. Dog har senere tilsyneladende "harmløst" legetøj som svingtræet, der brummer, og den snurrende knogle, der summer, været de voksnes kultgenstande. Engang hørte man åndernes stemme i dem. Meget legetøj kunne på behagelig og munter vis bidrage til at slå tiden ihjel, især i de lange, mørke vintermåneder. Gribespillet ajagaq kunne undertiden fængsle alle, så timerne gik, og man glemte alt andet. Og når en boldkamp mellem to bopladser kunne vare flere døgn, er det forståeligt, at man i mange tilfælde enedes om kun at lege på bestemte årstider og ikke overdrive legene. Kort sagt; holde op, mens legen var god.

For arkæologerne kan det være vanskeligt at afgøre, om en genstand i sin tid har været et stykke legetøj. Har et barn i sin tid leget med den dukke eller dyrefigur, som

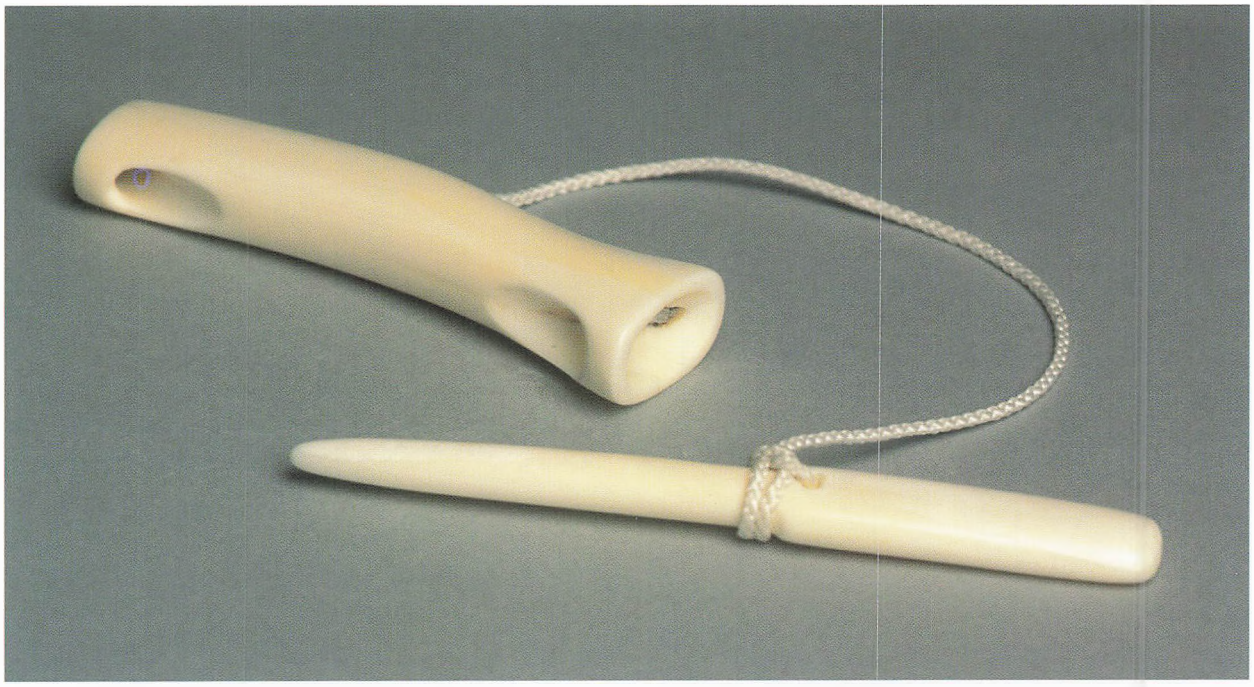

Traditionelt ajagaqspil fra Thule.

man finder i et hus? Har en sæl- eller hundeknogle bare ligget og flydt på gulvet, eller har den været bundet for en lille legetøjsslæde og været brugt som "hund"?
Drengenes små redskaber som kajakker, slæder, harpuner, buer og pile og slynger lignede fædrenes. Pigernes dukker var ofte klædt på som voksne personer, og deres små lamper og gryder m.m. af fedtsten var kopier af mødrenes udstyr.
Nogle små menneske- og dyrefigurer, udskåret i træ, ben eller tand, kan have været legetøj eller spil, men de kan også have været amuletter eller pynt, mens andre kan have været "illustrationer" til en fortælling. En del af disse figurer laves stadig, mest med salg for øje, eksempelvis de såkaldte "Thule-kæder". "De spisende fugle" og "Dem, der går på besøg". Sidstnævnte er også kendt i Danmark som "drillepinde".
De hjembragte fangstdyr var for barnet i fangerfamilien et stykke legetøj, der blev kælet for og tumlet med, og som blev undersøgt i alle ender og kanter med forældrenes billigelse som et led i oplæringen, og ikke som i Europa, hvor det snarere ville blive betragtet som "at lege med maden".

Keld Hansen

Legetøjet Pukuttut (pikkende fugle) i narhvaltand. Gave til Kronprins Frederik fra Paamiut (Frederikshåb) 1968.

Umiaq

Dette skindbetrukne fartøj har med inuits (eskimoernes) vandringer mod øst bredt sig fra Sibirien og Alaska over Canada til Grønland. Oprindeligt blev det især benyttet til storhvalfangst, hvor mændene sad med front mod hvalen og padlede fartøjet frem.

I Grønland fik båden i århundreder meget stor betydning for handels-, fangst- og besøgsrejser, hvor kvinderne roede, heraf den danske betegnelse "konebåd", mens bådejeren, umialik, sad ved styreåren. På forårs- og sommertogterne fulgte mændene med i deres kajakker, hvor de havde mulighed for at fange undervejs.

En umiaq består som kajakken af et træskelet med et betræk af udspændte store sælskind fra remmesæl, klapmyds (sæl) eller grønlandssæler. Fartøjet måtte hver nat trækkes på land, hvor det blev vendt, så skindene kunne tørre, hvilket gav besætningen en komfortabel soveplads under båden.

Arkæologen grev Eigil Knuth fandt i 1948 et velbevaret træskelet af en 11 meter lang umiaq i Nordgrønland. Den viste sig at være over 500 år gammel, og den er dermed den ældste og samtidig den største umiaq, der er fundet i hele polarområdet. I 1980 byggede bådebyggere fra Nanortalik i Vikingeskibshallen i Roskilde en kopi af denne umiaq. Den blev efter projektet foræret til Roskil-

Umiaq (konebåd) i hvalknogle. Gave til Kong Frederik 9. og Dronning Ingrid i Upernavik 1952. Udført af Otto Thomassen (1895-1971).

des venskabsby Nanortalik, hvor den stadig benyttes ved festlige lejligheder. Sidst i år 2000 ved regentparrets besøg i Qassiarsuk i forbindelse med markeringen af 1000-året for Erik den Rødes ankomst til Sydgrønland.

Kajak

Kajakken har i mange udformninger været kendt i hele inuit-området, men det var i Grønland, den blev udviklet til det perfekte og fuldkomne fartøj med højt specialiserede fangstredskaber, som er blevet kendt verden over. Qajaq, kajak, er da også et af de inuit-ord, ligesom anorak, der indgår i en lang række andre sprog.

Den traditionelle kajak består som umiaq'en af et træskelet, der, for stabilitetens og smidighedens skyld, er surret sammen med sælskindsremme og senetråd. Betrækket af afhårede sælskind, bedst fra fuldvoksne grønlandssæler, syes med senetråd med specielle dobbelte syninger, som gør kajakken helt vandtæt. Træ til såvel kajak, umiaq og slæde fandt man blandt de store mængder drivtømmer, som med strømmen føres fra Sibiriens floder til Grønlands kyster. En kajak er normalt 5-6 meter lang, vejer omtrent 20 kilo, og den er nøje tilpasset efter fangerens mål. Dens udformning varierer meget fra nord til syd og fra øst til vest efter fangernes behov og de lokale forhold.

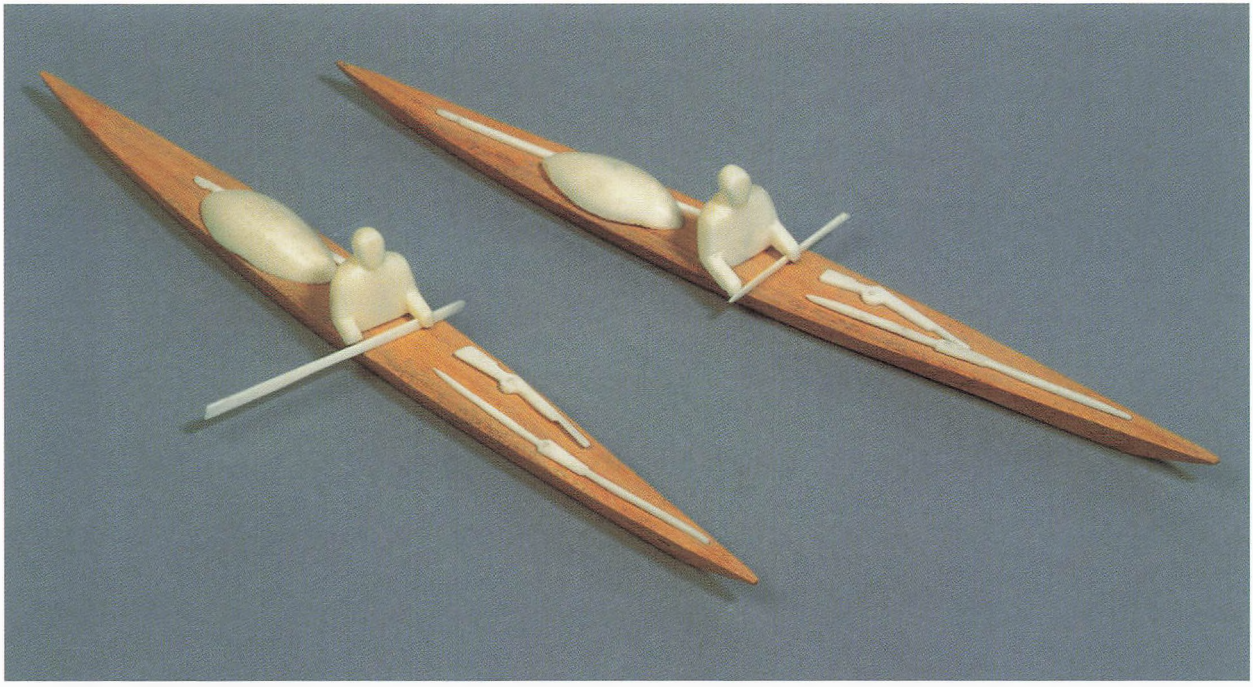

Kajakmodel i træ og hvalrostand.

Kajakroer ud for Ilulissat.

Den ældste bevarede grønlandske kajak er fra 1577, og den findes på et museum i München.
Kajakken benyttes i dag stadig til fangst i de såkaldte "fangst-kommuner", dog ofte betrukket med lærred, der males for at gøre den vandtæt. I de sidste 20 år har kajakken fået en opblomstringsperiode, idet alle byer nu har kajakklubber, hvor de unge bygger og ror i hundredvis af kajakker og hver sommer afholder grønlandsmesterskaber i en lang række discipliner med stor opmærksomhed fra store dele af verden.

Hundeslæden

Meget tyder på, at de slæder, fangerfamilierne benyttede ved de tidligste indvandringer fra Canada til Grønland, var små og uden opstandere. Således har man nok kun haft et par enkelte hunde, som blev benyttet som pakdyr.

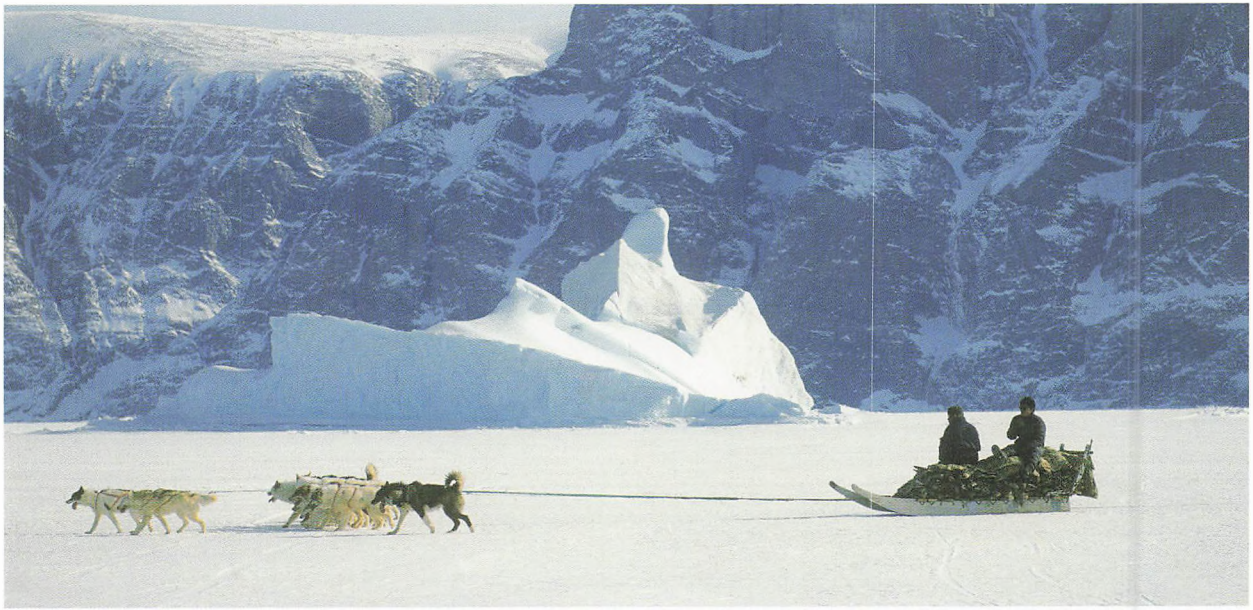

Hellefisk bringes hjem på hundeslæde.

Men med tiden har brugen af flere hunde som trækdyr fået stadig større udbredelse, og som det har været tilfældet med kajakkerne, er hundeslæderne og dermed slædekørsler blevet brugt.

I Nordgrønland, hvor fangerne undertiden i flere måneder medbringer hele familien på fangstrejserne, er slæderne oftest meget store, fordi man skulle bringe næsten alt med sig, men også fordi man på havisen ofte må passere revner i isen. Da slædekørsel i stor udstrækning foregår på havisen, har disse slæder lige, næsten lodrette opstandere. I det øvrige Vestgrønland er slæderne noget mindre, mede-spidserne opad-buede og opstanderne krummet bagud, så slæderne er lettere at håndtere i skrueis og ved landkørsler. På østkysten er slæderne lettere og kortere, specielt bygget til kørsel over land og i dyb sne.

Til samling af slæden bruges udelukkende kraftige surringer af sælremme, og i nyere tid nylonreb, for at konstruktionen kan holde under de ofte ekstreme belastninger, de udsættes for. Omstændigheder, som en sømmet eller sammenskruet slæde ikke ville kunne klare.

De grønlandske slædehunde, oftest 6-14 hunde, spændes i seler til lige lange skagler, så de trækker i en vifteform. Dog får førerhunden efter forholdene undertiden en længere skagle, så den kan føre an. Hundene styres med signaler og pisk.

Trods indførsel af snescootere bruges hundeslæder stadig til fangst, vinter- og især forårsrejser i Nordvestgrønland. Men turister har i dag også mulighed for at få ture med hundeslæder, ligesom der hvert år afholdes konkurrencer i slædekørsel.

Keld Hansen

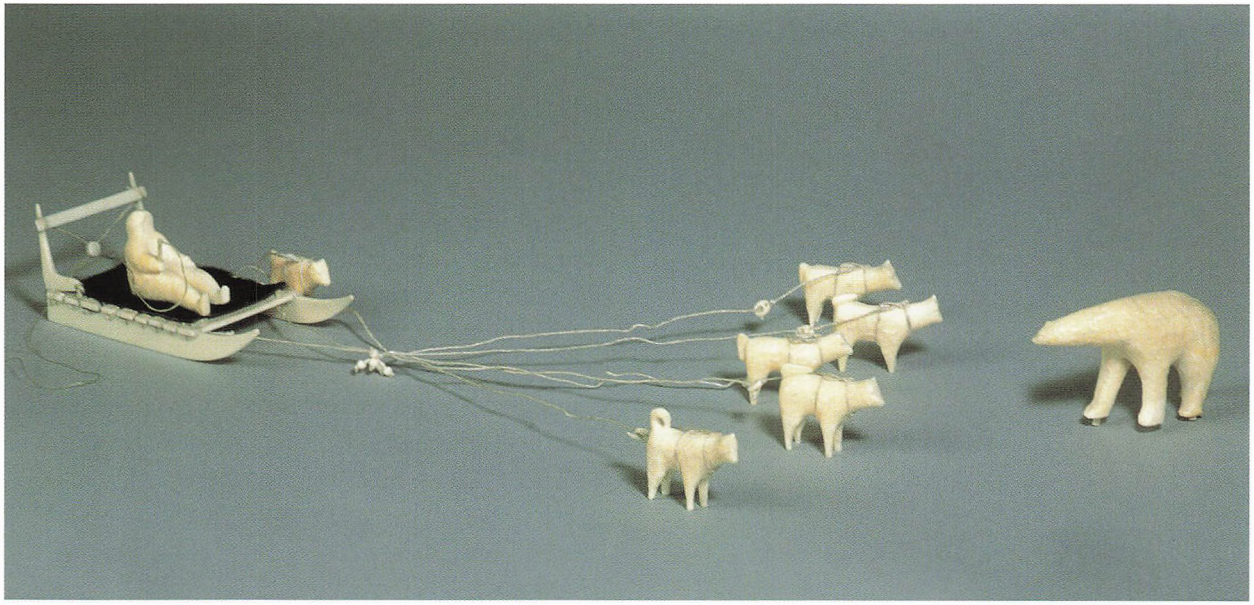

Hundeslæde på bjørnefangst. Hvalrostand. Tilhører Kronprins Frederik.

Den grønlandske tromme

Den grønlandske tromme er en rund træramme med et påsat håndtag. De vest- og østgrønlandske trommer ligner meget hinanden. Begge typer har en rund lidt oval form med en diameter på ca. 40 cm. Til rammen er et trommeskind udspændt stramt. På ydersiden af rammen er der lavet en rille, hvor trommeskindet er fæstnet med en stram skindsnor. Ved hjælp af en trommestik af træ slår man undersiden af trærammen, der får trommeskindet til at vibrere.

Trommedanser fra Ammassalik.

Thule-trommen er anderledes. Det er en lille tromme, hvis ramme er af hvalben, og trommeskindet en hinde fra et havpattedyr eller isbjørn. Formen er ægformet, og rammen er gennemboret med huller med den konsekvens, at lyden er foranderlig, alt efter hvor man slår trommen. Den grønlandske tromme har to forskellige funktioner, den hjalp åndemaneren med at komme i trancetilstand til bestemte opgaver under hans arbejde.

Den er også enhver persons underholdningsinstrument. Den samler bopladsens beboere til fællessang udendørs om sommeren, og i et hus om vinteren. Til disse inngiinnerit, fællessange, bliver der lagt en tromme frem. De skiftende sangere lægger den på plads efter brugen, så den næste kan tage den til sang og dans.

Når der opstod en uoverensstemmelse mellem to personer eller bopladser, blev problemet løst ved en trommedans efter de regler, der var skabt i den kulturelle tradition gennem generationer.

Til praktiseringen af en trommedans er der forskel mellem kvinders og mænds trommebrug. Når en mand bruger trommen, tager han den om håndtaget og holder den over mod den anden arm, hvor han har trommestikken. Så danser han med sine ben og sin krop uden at ændre armstillingen.

Når en kvinde holder på trommen, griber hun den om rammen og håndtaget og bevæger armene, så længe sangen varer.

H.C. Petersen

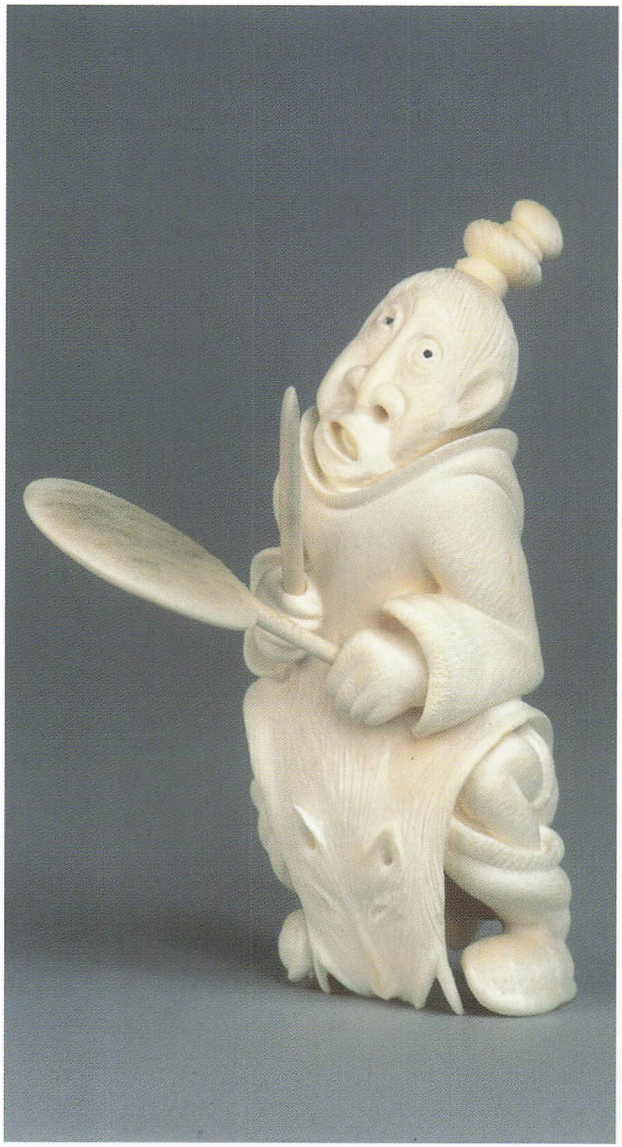

Kvindelig (ses på hårknuden) trommedanser i kaskelottand.
Aron Kleist (1923-89).

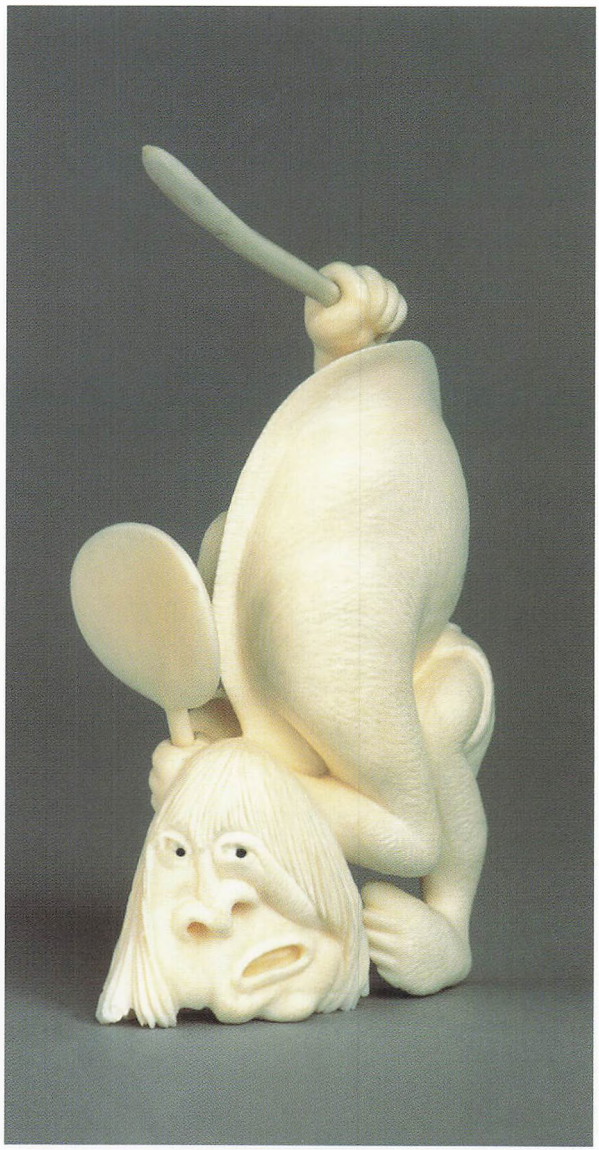

12,5 cm høj fantasirig trommedanser i kaskelottand.
Aron Kleist (1923-89).

Registrering af Kongehusets Grønlandssamlinger

Alt har sin begyndelse. Som stor dreng i Aasiaat (Egedesminde) husker jeg, hvordan min far, pastor Otto Rosing, sad med en stor hvalrostand på skødet og skar figurer ud for at skildre sagnet om Havets Moder. Det var vinteren 1952. Til sommeren ventede man kongebesøg. Forberedelserne var allerede begyndt. Folk snakkede forventningsfulde om det kommende besøg til sommeren. I anledning af det forestående besøg havde man nedsat et udvalg på 12 personer til at varetage forskellige arrangementer. I referatet fra deres møde 22. april 1952 står der, hvilke gaver man vil give til Kongen, Dronningen og de tre Prinsesser. Hvalrostanden med Havets Moder var da allerede klar.

Allerede på det tidspunkt blev jeg klar over, at mange af de arbejder, udført af dygtige grønlandske kvinder og mænd, som man giver til kongehuset, er af meget høj kvalitet. I mange år har jeg haft lyst til at registrere og dokumentere disse ypperste arbejder, der er præsteret inden for grønlandsk kunst og kunsthåndværk. Samlingerne er en del af den grønlandske kunsthistorie og samtidig et stærkt vidnesbyrd om de tætte relationer mellem Grønland og det danske kongehus.

I begyndelsen af år 2000 kontaktede jeg kongehuset ved Hofmarskal Søren Haslund Christensen med mit ønske om at få lov til at registrere samlingerne i perioden 1921 – første kongelige besøg ved Kong Christian 10. og Dronning Alexandrine – til i dag. Der gik ikke lang tid, før jeg modtog et svarbrev fra Hofmarskallatet med tilladelse fra Hendes Majestæt Dronningen til at undersøge og beskrive det, som jeg fra starten har kaldt "Kongehusets Grønlandssamling", og det vil jeg hermed takke for.

Året 2003 blev brugt til dokumentationsarbejdet, efter at Dronningen 15. maj 2003 havde vist mig samlingerne på Fredensborg Slot. Samlingerne er således fordelt: 208 genstande på Amalienborg Slot og 194 på Fredensborg Slot; heraf en stor del, som er Prins Henriks egen kunstnerisk smagfulde samling. I alt 402 numre. Alle genstandene er beskrevet og opmålt med oplysninger om, hvilket materiale de er lavet af, hvem og hvorfra kunstneren er, samt i hvilken anledning den er givet. Med andre ord har

Miniature-tupilakker i ben.

Detalje af "Sassuma Arnaa" (Havets Moder).

jeg noteret alle gængse data og vil senere indsamle særlige oplysninger, der knytter sig til kunstværket og videre bearbejdning.

Arbejdet, der sammenlagt tog seks uger på fuldtid, blev gjort sammen med grønlandsfotografen Rolf Müller, som til publikationsbrug fotograferede hver enkelt genstand, jeg har beskrevet, så man nu har overblik over, hvad der er fra Grønland i kongehuset.

Registreringen af disse samlinger skal kunne danne grundlag for sammenlignende studier i givne tidsperioder i grønlandsk kunst og kunsthåndværk som udtryk for det grønlandske folks åndelige liv, set i kulturhistorisk perspektiv. Endvidere planlægger jeg at publicere det færdige resultat i populær bogform, der skildrer forholdet mellem Grønland og det danske kongehus, set gennem samlingerne af de gaver, der altid blev givet under festlighed og glæde.

Emil Rosing

"Sassuma Arnaa" (Havets Moder). 59 cm hvalrostand.
Otto Rosing (1896-1968).
Gave fra byen Aasiaat til Kong Frederik 9., 1952.

8 cm lang isbjørn i kaskelottand.

Tekster til udstilling

Hvor der ikke er nævnt kunstnernavn, er kunstneren ukendt.

MONTRE I

Figurerne 1-9 udført i hvalrostand af
Ole Kreutzmann (1898-1983), Kangaamiut.

1. Fanger i halvpels med lanse og iskniv.
2. Mand i bar overkrop med tromme og trommestik.
3. Langhåret mand med lanse i højre hånd.
4. Stående skægget mand. Venstre hånd i lommen, og i højre en kæp.
5. Langhåret mand m. anorakhætte.
6. Langhåret rensdyrjæger med bue og pil i højre hånd. Tomt pilekogger.
7. Rensjægerkone med bylt på ryggen.
8. Grinende mand - bygdens "klovn".
9. Den grinende mands kone.
10. Mand og kone med indadvendte fødder på fedtstenssokkel.
    Figurerne 11-15 udført i hvalrostand af
    Esra Berthelsen (1899-1953) i Kangaamiut.
11. Rensjæger med bue og pil.
12. Langhåret fanger med lanse.
13. Kvinde med hårtop og ulu-kniv.
14. Mand med hætte på og stor næse.
15. Halvt siddende mand kiggende ud til siden.

MONTRE II

16. Kvinde flænser en sæl på stranden
17. En sæl udført i elefanttand.
18. En fanger på isfangst med alt udstyr.
19. Kvinde med pibe i munden henter vand i to spande. Kaskelottand. Kasper Thomassen (1935-74).
20. Mand med istuk og fangstline. Kaskelottand. Kasper Thomassen (1935-74).
21. Sæl i kaskelottand. Kasper Thomassen (1935-74).
22. Sæl i elefanttand. Kunstner Tukula.
23. Stående hvalrosser i kaskelottand.
24. Skulptur. Isbjørn siddende i kaskelottand. Aron Kleist (1923-89).
25. Hvalros i hvalrostand.
26. Kvindelig trommedanser med stor hængende mave.
27. Kvindelig trommedanser med flad mave.

MONTRE III

Både.

28. Umiaq (konebåd). Styrmand og fire roersker udført i hvalknogle. Betræk af dyremavesæk.
    Gave til Kong Frederik 9. og Dronning Ingrid i Upernavik 1952. Otto Thomassen (1895-1971).
29. Kajakmodel på stativ fuldt udstyret i hvalrostand.
30. To små trækajakker med udstyr i hvalrostand.
31. Mand med stok og anorak skåret i kaskelottand. Anthon Thorsen (1927-77).
32. Kvinde med ulu-kniv skåret i kaskelottand. Anthon Thorsen (1927-77).

MONTRE IV

Træsker samt udsmykkede genstande.

36. Papirkniv udført som østgrønlandsk kajakkniv. Drivtømmer, hvalknogle og tand.
37. Teaktræsæske dekoreret med 16 halve figurer af tupilak, åndefigurer og mytologiske figurer.
38. Dekoreret hvaløre-knogle.
39. Pilleæske med tre rum og dekoreret låg. Hvalrostand.
40. Kastetræ til harpun udsmykket med benfigurer og kant af hvalknogle.
    Udført af Ignatius Starch, Qunnermiut, Illorpaat.

MONTRE V

Redskaber.

41. Kniv fra Østgrønland med blad af tænder fra grønlandshaj.
42. Vestgrønlandsk ulu (kvindekniv).
    Bladet færdigkøbt i Den Kongelige Grønlandske Handel. Håndtag i hvalrostand med indsatte blyafstøbninger udført af Otto Rosing (1896-1965) efter den østgrønlandske skik
43. Ulu (kvindekniv) fra Thule med håndtag. Hvalrostand.
44. Ulu (kvindekniv) af østgrønlandsk type med kaskelottand som håndtag.
45. Redskab til blødgøring af skind med håndtag. Hvalrostand fra Thule.
46. Ulkepilk med fedtsten som lod og bøjet søm som fangstkrog. Anvendt tidligere til at fange ulke gennem et hul i isen. Pilken sendtes glidende i vandet, så den landede på havbunden på den anden side af ulken, som man således med et kraftigt ryk kunne være heldig at fange den.
47. Ulkepilk med fedtsten som lod og nøgleben af fugl som fangstkrog.
48. Hæklenål formet som hval skåret i narhvaltand. Udført af Kasper Thomassen.
    Købt af Dronning Ingrid under kunstnerens ophold i 1960'erne på kunsthåndværkerskole i Danmark.
49. Lille kniv med håndtag af hvalrostand. Kasper Thomassen. Beregnet til at skære små farvede skindstykker til syning af avittat-dekoration (læderbroderi).
50. Kam af hvalrostand. Kasper Thomassen.
51. Pelset, hvidt skindetui med kroge af hvalrostand til nåle og tråd. Materialer, som tidligere var meget kostbare. Model fra Østgrønland.

MONTRE VI

Tænder med udskæringer.

52. Kaskelottand med udskæringer. Hilsen fra Foreningen for Tuberkulosepatienter i Grønland til Dronning Ingrid, som i 1954 etablerede Dronning Ingrids Hospital i Nuuk til bekæmpelse af tuberkulosen i Grønland
53. "Sassuma Arnaa" (Havets Moder). Eskimoernes og grønlændernes oprindelige "gudinde", der leverede livets grundlag af havpattedyr, fugle og fisk, og som åndemaneren måtte vedligeholde kontakten med. Emil Rosing husker fra sin barndom vinteren 1951-52, at hans far, pastor, forfatter og kunstner Otto Rosing (1896-1968), arbejdede med den 59 cm lange venstre stødtand af hvalros fanget af storfangeren Angulluk i Savissivik ved Thule. På tanden skar han 23 figurer med "Havets Moder" som centrum. Byen Aasiaat skænkede den til Kong Frederik 9. under besøget i 1952
54. Hvalrostand udskåret med mennesker, umiaq, kajak, hval m.m.
55. 47,5 cm hvalrostand udskåret med fræser.

MONTRE VII

Kæber – fantasifigurer.

56. Figur skåret i hvalrosunderkæbe. Masautsiaq Eipe, Thule.
57. Stående figur i rensdyrgevir. Masautsiaq Eipe. Thule 1980.
58. Ornamenteret hvalrosunderkæbe. Thule.
59. 21,5 cm lang liggende dyrisk figur i rensdyrgevir.
60. "Aanngajatsivaq". Navnet kan ikke længere tydes. Figuren er sandsynligvis udført af Adam Piivaat (1904-76), Ammassalik, som livet igennem kredsede omkring følgende myte: Den uhyggelige figur med øjnene dinglende i snor er i grunden ret godmodig og venlig. Den skildrer to venner, som ofte mødtes og dansede med deres tromme udvekslende deres indholdsrige digtning. På deres ældre dage aftalte de, at de ville blive ved med efter døden at mødes til deres uundværlige åndelige trommedanse. Selv efter at der kun var skeletterne tilbage af dem, mødtes de med deres skulderblad som tromme og ribben som trommestik samt øjne dinglende i snor, for stadigvæk at holde venskabets åndelige bånd.
61. Elefanttand.
62. Trommedanser 12,2 cm høj. Kaskelottand. Georg Poulsen (1901-61), Kulusuk, Østgrønland.
63. 12 cm lang dyre/menneskefigur.
64. Figur med masker udført i øreknogle fra ringsæl. Lund Kuko (1929-74).
65. 11,6 cm liggende tupilak i kaskelottand fra Ammassalik-distriktet.
66. 13 cm lang liggende tupilak skåret i kaskelottand.

MONTRE VIII

Tupilakker.

67. 2 cm lang tupilak med lukket mund, men synlige tænder. Kaskelottand.
68. Tupilak, 13 cm høj i to etager med åben mund. Kaskelottand.
69. 10 cm høj tupilak med fuglehoved og menneskekrop.
70. 22 cm dyreagtig, liggende figur i elefanttand udført af Gedion Qeqe, Tasiilaq 1997.
71. 20 cm lang fiskelignende figur i elefanttand udført af Gedion Qeqe, Tasiilaq 1997. Dette og det foregående nummer er bestilt af Prins Henrik.
72. To masker over hinanden, 15 cm. Narhvalstand.
73. 13,5 cm høj fuglelignende figur med maske. Kaskelottand. Jakob Qeqe, Kuummiut.
74. 15 cm høj fantasifuld tupilak med dyrehoveder som bryster. Kaskelottand.
75. 12,5 cm høj tupilak med mandefigur ud af munden. Kaskelottand.
76. 10 cm høj tupilak, inspireret af Nalikkatseeq (månekvinden). Kaskelottand. Maskeret kvinde med hårtop og dele af sæl og bjørnehoved i skridtet.
77. 9 cm høj tupilak med maske på maven. Kaskelottand.
78. Tupilak med bjørnehoved på maven.
79. Tupilak i to etager. Kaskelottand.
80. Lille, opretstående tupilak.
81. 30 cm høj og 13,5 cm bred bemalet maske i træ med 12 tænder i hvalrostand.
82. Træmaske af mand med fremtrædende øjne og 12 tænder af hvalrostand. 30 cm høj og 13,5 cm bred.

MONTRE IX

Kunst / Fantasi.

83. Månekvinden "Nalikkatseeq" med tromme i venstre hånd og hovedskind af et dyr hængende i skridtet. Cecilie Kleist (1949-87). Udført 16. august 1968.
84. Kaassassuk med bjørne, 4x2,7x4 cm. Sølvafstøbning.
    Simon Kristoffersen (1933-90). Udført 1960'erne på Kunstakademiet.
85. Gruppe, der spiller boldspil med udstoppet sælskind. Sølv. Simon Kristoffersen (1933-90).
    De følgende otte figurer er eksempler fra Hans Kongelige Højhed Prins Henriks samling på Fredensborg Slot.
86. 13 cm fedtstensfigur med to ansigter. Øjne af sort plasticrør med indlagt tand.
87. Fedtstensfigur udskåret med dyriske figurer på begge sider. Ludvig Jansen, Ilulissat.
88. Fedtstensfigur på sokkel med fire udskårne ansigter.
89. Kvindefigur med store bryster i lys grå fedtsten. Signatur JK.
90. Trommedanser i kaskelottand med dyreskind hængende foran sig. Aron Kleist (1923-89).
91. 12,5 cm høj trommedanser i kaskelottand. Aron Kleist (1923-89).
92. 13 cm lang liggende fantasifugl i kaskelottand. Aron Kleist (1923-89).
93. Fantasifugl/dyr med fem lemmer. Kaskelottand. Aron Kleist (1923-89).
94. 10,8 cm høj figur udført i kaskelottand. Bemærk den nøgne baby, der kravler igennem næseborene. Akutaq- John, (Anders Viggo Petersen f. 30/12 1962 i Qaqortoq, (Julianehåb)).
    Figuren er skænket til Prins Henrik på hans 60-års fødselsdag

MONTRE X

Skulptur.

95 og 96. Mand i pels og kvinde med hårtop. Fedtsten.
97. Mand stikker en sæl med kniv. Fedtsten. Fra Dronning Ingrids Samling på Graasten.
98. Til Kong Frederik 9.s 70-års fødselsdag sendte formand Erling Høegh på vegne af Grønlands Landsråd et brev med følgende tekst: "Til grønlændernes ven, vor kære konge, Frederik den Niende på 70-års fødselsdagen, vi takker dig. Erling Høegh."
    Gaven bestod af en teaktræskasse, foret med rødt stof, som indeholdt denne 18 cm høje fedtstensfigur med fire mænd, der kappes om et udstoppet sælskind. Sign: Simon (Kristoffersen) 1969, studiekammerat med Prins Henrik i 1960'erne på Kunstakademiet hos professor Holm Olsen. Vedlagt i kassen er et lille hæfte skrevet af Frederik Nielsen om grønlandsk boldspil.

SØJLE VED HAVEDØR

99. 25,5 cm høj, 31 cm lang og 18 cm bred skulptur af isbjørn i færd med at ofre en sæl.
    Højpoleret fedtsten. Gedion Qeqe, Tasiilaq 1989. Gave fra Grønlands Postvæsen til Regentparret i 1992.

NICHE I DRAGTRUM

100. Halskæde med 61 16 mm aflange perler i hvalrostand. Firkantet lås med skruegang. Tilhører Prinsesse Benedikte.
101. Broche 5,3 cm. Isbjørn i hvalrostand. Tilhører Prinsesse Benedikte.
102. Vedhæng med tværgående overdel med tekst: "Prinsesse Benedikte". Låsesystem som skaglespænde til hundeslæde. Gave fra Uummannaq. Tilhører Prinsesse Benedikte.
103. Broche, en 55 mm hvidhval i hvalrostand. Otto Rosing (1896 - 1965) i Aasiaat. Tilhører Prinsesse Benedikte.
104. Broche. En klatrende 54x49 mm isbjørn i kaskelottand. Peter Rosing (søn af Otto Rosing) 1964 i Aasiaat. Tilhører Prinsesse Benedikte.
105. Grønland i hvalrostand som broche, 44 mm.
106. Fem stiliserede sælfigurer som knapper til sælskindsfrakke. Skænket til Dronning Ingrid 20. august 1968 i Kuummiut.
107. Broche. 42 mm. Isbjørn i kaskelottand samt to ørenringe, 25 mm. Mærket: "fra Cap Dan 19/8-1968". Gave til Dronning Ingrid.
108. Armbånd i 13 dele og todelt låsemekanisme. Hvalrostand.
109. Isbjørn som vedhæng med 90 perler i kæden. Lås med gevind. Kasper Thomassen.
110. Brocher: Ulu (hjerte), isfjeld i narhval- og hvalrostand. Kasper Thomassen.
111. Halskæde i 22 stk. rektangulære blokke i indskårne relieffer fra dyre-, fugle- og fiskeverdenen, samt fra bymiljø, her fra Sisimiut. Imellem blokkene er der indsat benperler, der er fordelt, så kæden får cirkelfacon. Hvalrostand. Tilhører Dronning Margrethe.
112. Thulekæde med tredimensionelle figurer i hvalrostand af fangstdyr, mennesker og fra hverdagen. Udført af Ôdâq Duneq 1997.
113. Thulekæde af ældre oprindelig type med flade figurer som vedhæng i senetråd.
114. To stk. fingerringe i hvalrostand. Een med bjørnefigur.
115. Hvalfigurer som broche og ørenring.
116. Skulptur i keramik af kamikker. Kristine B. Markussen, Narsaq juli 1997.
117. Buster af Regentparret i fedtsten. Niels Kreutzmann, Kangaamiut.
118. Tromme, 33 cm i diameter med 36 cm lang trommestik fra Tasiilaq.
119. To mænd i trommestrid. Kasper Thomassen.
120. Legetøj. Pukuttut - pikkende fugle i narhvaltand. Gave til Kronprins Frederik fra Paamiut (Frederikshåb) 1968.
121. Mand siddende på slæde med seks hunde på bjørnefangst. Alt udført i hvalrostand. Tilhører Kronprins Frederik.
122. Ikaartut - "dem, der tager over strædet". Spil med formålet at flytte en figur over til den anden uden at løsne snoren. Udført i tand og senetråd. Tilhører Kronprins Frederik.
123. Ajagaq - ringspil med udskæringer fra Thule. Tilhører Kronprins Frederik.
124. Typisk traditionel ajagaq med to huller fra Thule. Tilhører Kronprins Frederik.
125. Hundepisk fra Østgrønland.
126. Hundepisk fra Thule. Skaft: 79 cm. Pisk: 670 cm. Snert 185 cm.

Lædermappe med avittat-broderi. Gave til Hendes Majestæt Dronning Margrethe.

DE DANSKE KONGERS KRONOLOGISKE SAMLING
Christian 8.s Palæ
AMALIENBORG